

Natuurherstel in Belgische Noordzee van start: meer dan tweehonderdduizend jonge oesters uitgezet

- Rond het begin van de 20ste eeuw verdwenen de platte oesterriffen nagenoeg volledig uit de Noordzee en Europese wateren.
- Het herstel van deze riffen is belangrijk om de vroeger veelvoorkomende habitat en rijke biodiversiteit terug te brengen.
- Het consortium BELREEFS zette zo'n tweehonderdduizend jonge oesters uit om deze riffen te herstellen.

22.07.2025

Op ongeveer 30 kilometer van de kust installeerde het consortium BELREEFS tweehonderdduizend jonge oesters op de zeebodem. In opdracht van de dienst Marien Milieu (FOD Volksgezondheid) bouwt BELREEFS aan het herstel van de ooit zo talrijke oesterriffen in onze zee. De riffen vormen een belangrijke habitat voor tal van andere zeedieren en dragen zo bij aan het versterken van de biodiversiteit. Dit project maakt deel uit van bredere inspanningen van de overheid om de slechte staat van het mariene milieu aan te pakken door actief in te zetten op natuurherstel.

De oesters hechtten zich in een gecontroleerde omgeving aan rifsubstraat, biologisch afbreekbare kleistenen. Het BELREEFS team installeerde bijna 1.900 stenen als deze op de zeebodem.

BELREEFS is een samenwerking tussen Jan De Nul, Instituut voor Natuurwetenschappen, Shells & Valves en Mantis Consulting. Zij installeerden meer dan tweehonderdduizend jonge oesters op de bodem van de Noordzee. Voor 1900 waren de Europese platte oesterbanken (*Ostrea edulis*) alomtegenwoordig in de Noordzee. Door overbevissing en menselijke activiteit op de zeebodem zijn ze nagenoeg volledig verdwenen. Een hardnekkige parasiet deed ook de laatste platte oesters in de 20^e eeuw de das om.

Nochtans zijn het bijzonder waardevolle habitats. Platte oesters worden ook wel *ecosysteemingenieurs* genoemd, omdat ze riffen vormen die voor tal van andere soorten als schuil- en voedselplaats dienen. Ze ondersteunen zo diverse vissoorten en versterken de biodiversiteit. Verder leveren ze ons allerlei andere ecosystemendiensten. Ze zuiveren het water en leggen (overtollig) stikstof vast. Dichter bij de kust, stabiliseren ze ook de zeebodem, wat ons weerbaarder maakt tegen de gevolgen van klimaatverandering.

Minister van Justitie en Noordzee Annelies Verlinden:

“De Noordzee is niet alleen een belangrijke economische motor, maar ook een rijke en unieke natuurlijke omgeving die we heel goed moeten beschermen. Via deze samenwerking tussen overheid, wetenschap en industrie zetten we vandaag een belangrijke stap naar natuurherstel. Het uitzetten van jonge oesters in onze zee is meer dan symbolisch — het is een investering in biodiversiteit en klimaatbestendigheid. Met projecten als BELREEFS werken we doelgericht aan onze ambitie: tegen 2030 minstens 20% van de Noordzee in een herstelde ecologische staat brengen.”

Biologisch afbreekbaar, hard materiaal

Na meer dan een jaar voorbereiding, werden de oesters vanop een installatieschip in het water neergelaten, gehecht aan wat men *rifsubstraat* noemt. Het projectteam bestudeerde verschillende biologisch afbreekbare materialen die als rifsubstraat zouden kunnen dienen en koos uiteindelijk voor gebakken kleistenen. Op die stenen werden oesterlarven ingezaaid en enkele weken verder opgekweekt. Dat gebeurde deels in een kwekerij in Nederland, maar in Oostende ontwikkelt het team ook technieken om dit lokaal te kunnen doen, vlakbij de vertrekplaats van het schip.

Oud scheepswrak

De oesters werden geïnstalleerd op een grindbed op dertig kilometer van de kust, rond het bij wet beschermde scheepswrak Kilmore, op een diepte van 30 meter. Het projectteam koos deze locatie met zorg uit. Ze brachten de locaties met de meest geschikte zeebodem- en omgevingscondities in kaart, om de overlevingskansen zo groot mogelijk te maken. Natuurlijke bescherming tegen beschadiging en stroming, en optimale omstandigheden voor de installatie, zijn ook belangrijke parameters. Ze overlegden via de Redercentrale ook met de visserijsector wat de beste locatie voor het oesterref kon zijn.

Intensieve monitoring

Na de installatie volgt een intensief monitoringsprogramma om de ontwikkeling van het rif en het effect ervan op de biodiversiteit op te volgen. De monitoring zal de ecologische impact evalueren en cruciale inzichten opleveren voor het onderbouwde beheer van het herstelgebied, evenals voor de verdere ontwikkeling van toekomstige opschalingsplannen.

Europese wet voor natuurherstel

Het herstelproject BELREEFS is een van de federale maatregelen die voortvloeien uit de Europese richtlijnen om de milieutoestand van onze zee te verbeteren. Het project wordt ondersteund door het LIFE-project Belgium for Biodiversity, dat als doel heeft de biodiversiteit in België te versterken.

Merel Oeyen, beleidsmedewerker bij de dienst Marien Milieu (FOD Volksgezondheid):

“Met de nieuwe Europese Natuurherstelverordening worden lidstaten verplicht om een natuurherstelplan op te stellen waarin staat hoe beschadigde natuur – ook in zee – kan worden hersteld. Het herstel van oesterbanken is een van de prioriteiten voor marien natuurherstel in België. We verwachten dat meer dan dertigduizend oesterlarven zullen uitgroeien tot volwassen oesters. De overlevers zullen zich voortplanten, het rif uitbreiden en ook andere zeesoorten aantrekken. Zo ontstaat een ecosysteem dat zichzelf in stand houdt, zonder verdere menselijke tussenkomst.”

Toepassingen van unieke knowhow

De kennis en technieken die tijdens BELREEFS worden ontwikkeld, hebben bredere toepassing binnen actief natuurherstel — bijvoorbeeld in Natura 2000-gebieden — maar ook bij het natuurinclusief ontwerpen van offshore-infrastructuur voor hernieuwbare energie. Jan De Nul kan deze technieken ook toepassen op de vele windparken en onderzeese kabels die ze mee installeren.

Vicky Stratigaki, Marien Ingenieur en projectcoördinator voor BELREEFS bij Jan De Nul:

“In onze diverse zeebouwprojecten werken we vaak met rotsen, grind en ander hard materiaal. Bijvoorbeeld om funderingen van windturbines of onderzeese kabels te beschermen tegen stroming, golven, ankers en visnetten. Wij zoeken voortdurend naar nieuwe en efficiënte manieren om natuurherstel te integreren in onze kernactiviteiten. Met BELREEFS leggen we de fundamenteën voor een grootschaliger herstel van oesterriffen in de Noordzee en daarbuiten. Dat doen we ook via projecten zoals het Prinses Elisabetheiland en Reefcovery, waarin we toewerken naar de verdere opschaling van actief oesterherstel en inzetten op de integratie van oesters in mariene infrastructuur.”

BELREEFS is een samenwerking tussen Jan De Nul, Instituut voor Natuurwetenschappen, Shells & Valves en Mantis Consulting en wordt uitgevoerd in opdracht van de Federale Overheidsdienst Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu als onderdeel van actie T4.8 van het LIFE B4B-project (101069526).

De oesters werden gekweekt in samenwerking met het Nederlandse Stichting Zeeschelp en Oyster Heaven (Mother Reef). Voor al onze projecten werken we samen met NORA-experten en volgen we de richtlijnen van de Native Oyster Restoration Alliance, een internationale organisatie. Zo gaan we aan de slag met de best beschikbare kennis, geavanceerde technologieën en toonaangevende ervaring.

